

Werknemer civiel

Pensioen korten: niet in strijd met eigendomsrecht?

Veel mensen zien hun pensioen als eigendom. Dan is de vraag logisch of een korting van het pensioen door het pensioenfonds niet in strijd is met het eigendomsrecht. Een gepensioneerde verloskundige protesteerde met dat argument tegen de korting door het pensioenfonds. Zij spande een kort geding aan. De kort geding rechter oordeelde dat de korting van het pensioen niet in strijd met het eigendomsrecht was.

Commentaar

Het verlagen van opgebouwd pensioen wordt eufemistisch aangeduid als korten of 'afstempelen'. Het is geen nieuws dat de dekkingsgraden van veel pensioenfondsen laag zijn. De wet bepaalt dat voorwaardelijke indexatie bij pensioenfondsen niet is toegestaan bij een dekkingsgraad <110%. Waardevastheid van pensioen is een luxe die er nog maar zelden is. Sterker nog: bij een inhoudend lage dekkingsgraad is uiteindelijk een pensioenverlaging (de korting) de Haartimmerrolle. Dat is slecht nieuws voor wie had gerekend op die pensioenuitkering. Er wordt al niet vaak meer ginkexceerd, maar met een korting kan de hoogte van de pensioenuitkering zelfs dalen. Zo bezien is het geen wonder dat veel gepensioneerden weinig vertrouwen hebben in pensioenfondsen, ook al staat de mogelijkheid van zo'n korting in de wet én in de kleine lettertjes van het pensioenreglement. De korting geldt overigens vaak ook voor werknemers en slapers. Die voelen dan niet direct in hun portemonnee maar ervaren dat pas later.

Een gepensioneerde verloskundige was het niet eens met de korting. Zij nam verplicht deel aan de beroepspensioenregeling voor verloskundigen. Dat pensioenfonds schreef in februari 2016 een brief dat de dekkingsgraad eind 2015 te laag was en dat de opgebouwde pensioenen per 1 januari 2017 moesten worden verlaagd met zo'n 2% om de financiële situatie te herstellen. DNB had die in het herstelplan opgenomen korting goedgekeurd.

De verloskundige gaf aan dat de korting in strijd was met het Europees eigendomsrecht. In het Nederlands recht kan eigendomsrecht slechts een zaak zijn, zoals een fiets of een stoel. De omschrijving van eigendomsrechten in Europese wet- en regelgeving is ruimer. Zowel het EU Handvest van de Grondrechten (artikel 17) als het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) bevat een bepaling (in artikel 1 van het Eerste Protocol) die eigendomsrechten beschermt.

De pensioenuitkering valt onder dit Europees eigendomsrecht. In kort geding moet vaststaan dat de korting met een redelijke mate van zekerheid strijd is met het Europees recht. Dat is niet het geval volgens de rechter. De rechter oordeelde dat het beroep op het EU Handvest niet kon slagen, omdat de vereiste samenhang met het EU recht (de zogenaamde connectiviteit) onvoldoende was. Ten aanzien van het eigendomsrecht volgens het EVRM wijst de rechter er op dat een inbreuk op het eigendomsrecht gerechtvaardigd kan zijn indien voldaan is aan drie in de jurisprudentie genoemde criteria:

1. inmenging is bij wet voorzien;
2. inmenging dien algemeen belang en is daardoor gerechtvaardigd;
3. inmenging is niet disproportioneel (fair balance).

Dat de inmenging bij wet is voorzien, blijkt uit de kortingsbepaling in de wet (artikel 129 Wvfb). Dat er een algemeen belang is voor de inmenging in het eigendomsrecht die de korting betekent, blijkt uit de wettelijke regeling voor beroepspensioenfondsen om de balans in het pensioenvermogen te herstellen. De korting is evenmin disproportioneel. Relevant is dat het jaarkomen van de verloskundige in 2013 € 84.000,- bruto was. De pensioenuitkering was in 2016 meer dan € 23.000,- bruto.

Tijdens de zitting is aangegeven dat de korting waarschijnlijk 0,4% (i.p.v. 2%) zou zijn. Dat zou voor de verloskundige een korting betekenen van € 93,39 op jaarbasis. Relevant was ook dat niet alleen gepensioneerden werden gekort, maar ook de pensioenopbouw van actieven en slapers. Onder die omstandigheden oordeelde de rechter dat het Europees eigendomsrecht niet was geschonden. Het verzochte verbod op de korting werd afgewezen. (Rechtspraak Zeeland-West Brabant 1 december 2016/ECLI:NL:RBZWB:201668093).

Conclusie

Er is veel aandacht voor kortingen door pensioenfondsen. Het is ook niet niks om opgebouwd pensioen te verlagen. Deze uitpraak toont aan dat het pensioen weliswaar onder het Europees eigendomsrecht valt, maar dat er veel juridische ruimte is om zo'n korting te rechtvaardigen. Hoger beroep is aangekondigd, dus deze zaak wordt vervolgd.

mr. drs. Mark Hermansherb